

БЕОГРАД – Сутра се навршава осам година од убиства премијера Србије и лидера Демократске странке (ДС) Зорана Ћинђића, који је убијен испред седишта Владе Србије 12. марта 2003. године.

Ћинђић је био први премијер Србије после пада режима Слободана Милошевића 2000. године и доласка на власт Демократске опозиције Србије (ДОС). Влада на чијем је челу био изабрана је 25. јануара 2001. године.

За време његовог мандата покренут је процес демократизације друштва и коренитих економских и социјалних реформи у Србији.

Према оцени западних дипломата, Ћинђић је допринео изградњи добрих односа са свим западним земљама, посебно са САД, након периода вишегодишње нестабилности.

Ћинђићева влада се снажно залагала за сарадњу с Хашким трибуналом за ратне злочине, и за време те владе ухапшено је и изручено том суду неколико хашких оптуженика, међу којима је и бивши председник Србије и СРЈ Слободан Милошевић.

У обраћању посланицима у Скупштини Србије 25. јануара 2001, по избору чланова његовог кабинета, Ћинђић је поручио да нова влада жели да од Србије направи „демократску цивилизацију, односно да успостави основне демократске темеље” државе.

Ћинђић је проблеме Косова и југа Србије видео и прихватио као „наслеђене”, оне које је

направила претходна власт која, како је оценио, „није умела да проблеме решава политичким средствима”.

„Препустите нама нашу шансу да пробамо на наш начин. Ми хоћемо нову политику, да другим средствима решимо проблеме које ви нисте решили. Од економије до Косова проблеми су катастрофални, али сте их ви направили. Од економије до Косова, све сами порази”, рекао је Ћинђић обраћајући се посланицима Социјалистичке партије Србије (СПС) и Српске радикалне странке (СРС) који су критиковали програм нове владе.

„Желимо да покушамо да успоставимо везу између Србије и Косова, односно Албанаца и Србије, и да Србија има неки утицај на Косову и да покушамо да појачамо тај утицај”, поручио је Ћинђић.

На примедбе да није патриота, он је одговарао оштро: „За мене је патриотизам да моја деца остану да живе у мојој земљи, да говоре матерњи језик, а да не морају да иду по белом свету трбухом за крухом. Патриотизам је то да цене моју земљу, да ја са својим пасошем могу да идем поносно преко било које границе. За тај патриотизам ће се ова влада залагати и ми смо у овом смислу велике патриоте”.

Ћинђић је један од оснивача Демократске странке (ДС) у којој је био председник Извршног одбора, а од јануара 1994. до убиства председник ДС.

Био је први, после 1945. године, некомунистички градоначелник Београда, изабран у фебруару 1997. испред коалиције „Заједно”. На тој дужности је био седам месеци када је смењен на захтев коалиционог партнера СПО.

Ћинђић је био један од ветерана српске опозиције и један од најистакнутијих лидера Демократске опозиције Србије (ДОС), која је поразила режим Слободана Милошевића на савезним и републичким изборима 2000. године.

У првом саопштењу после убиства премијера, Влада Србије је као организаторе и починиоце атентата означила криминалце из такозваног земунског клана, а као

коловође групе идентификовала некадашњег команданта распуштене Јединице за специјалне операције (ЈСО) Милорада Улемека Легију, као и вође криминалног „земунског клана” Дусана Спасојевића Шиптара и Милета Луковића Кума.

Влада Србије је, такође, саопштила да је тог дана требало да буде потписан налог за хапшење чланова „највеће организоване групе на простору бивше Југославије”, како је означен земунски клан.

Ћинђић је у једном од последњих интервјуа пред убиство, а након неуспелог атентата 24. фебруара 2003. на аутопуту испред Београдске арене, демантовао тврдње да је са такозваним „црвеним береткама”, припадницима ЈСО, склопљен договор да 5. октобра 2000. помогну у збацивању Слободана Милошевића у замену за „неко право изнад закона”.

Неколико сати након убиства Ћинђића проглашено је ванредно стање у земљи, које је трајало до 22. априла, када је укинута на предлог Владе Србије.

Ћинђић је сахрањен 15. марта у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу у Београду, уз присуство више од 70 страних државних делегација. У погребној поворци на улицама Београда било је више стотина хиљада грађана.

У полицијској акцији „Сабља” ухапшен је (25. марта) атентатор на премијера, бивши помоћник команданта ЈСО Звездан Јовановић (зван Звеки и Змија), његови помагачи и још неколико припадника ЈСО, као и већина припадника земунског и других криминалних група у земљи и расветљена нека неразјашњена убиства из протеклих година.

Оптужница против 44 особе које се терете за учешће у убиству премијера Ћинђића подигнута је 21. августа 2003, а први на листи окривљених, Милорад Улемек Легија, предао се српским властима 2. маја 2004. године, недуго после избора Војислава Коштунице за премијера, а након 14 месеци скривања.

Суђење оптуженима за убиство премијера Ћинђића почело је 22. децембра 2003. године у Окружном суду у Београду - Одељење за борбу против организованог криминала. Они су 23. маја 2007. оглашени кривим и првостепеном пресудом осуђени на укупно 378 година затвора.

Бивши командант „црвених беретки” Милорад Улемек осуђен је на 40 година затвора за организовање убиства премијера, а на исту казну затвора осуђен је и непосредни извршилац убиства Звездан Јовановић, бивши Улемеков заменик. Пресуде тој двојници потврдио је и Врховни суд Србије 29. децембра 2008. године.

Потврђене су пресуде на 35 година затвора и осталим припадницима земунског клана и бивше ЈСО (Александар Симовић, Владимир Милисављевић Будала, Нинослав Константиновић), изузев Сретку Калинићу коме је пресуда преиначена са 35 на 30 година.

На 30 година осуђени су Милош Симовић, Милан Јуришић Јуре и бивши радник БИА Бранислав Безаревић, док је бивши припадник ЈСО Саша Пејаковић осуђен на осам година затвора. Жељку Тојаги Жмигију казна је смањена са 30 на 15 и Душану Крсмановићу са 30 на 20 година затвора.

Владимир Милисављевић Будала, Сретко Калинић, Милан Јуришић, Нинослав Константиновић и Милош Симовић осуђени су у одсуству, јер су у бекству.

У јуну прошле године у Загребу је рањен Сретко Калинић, кога су, после опоравка, хрватске власти изручиле Србији. На њега је пуцао, такође, одбегли члан земунског клана Милош Симовић, који је два дана касније, 10. јуна, ухапшен у покушају илегалног преласка границе између Србије и Хрватске. Симовић је упућен у Забелу на издржавање затворске казне.

Припадник земунског клана Дејан Миленковић Багзи, оптужен за учешће у убиству Ћинђића, после вишемесечног скривања ухапшен је у Грчкој средином јула 2004, а седам месеци касније изручен је властима у Београду. У процесу оптуженима за убиство српског премијера Миленковић је био сведок сарадник.

Председавајућа већа судија Ната Месаровић рекла је у образложењу да је најтеже сазнање да је председника владе могла да убије организована, криминална, непријатељска организација.

Убиство Ћинђића је политичко убиство уперено против државе у коме је учествовао криминализовани део ЈСО и банда Душана Спасојевића, навела је судија Месаровић.

(Политика)